

Aansturingsstructuur Bibliotheek West-Achterhoek Gemeente Bronckhorst, Doesburg en Doetinchem

Inleiding

Om te komen tot een nieuwe budgetovereenkomst 2017 t/m 2020 met de Bibliotheek West-Achterhoek hebben de drie betrokken gemeenten Doesburg, Bronckhorst en Doetinchem samen de gemeenschappelijke uitgangspunten en maatschappelijke resultaten en effecten opgesteld. Dit is de eerste rapportage die aansluit bij deze nieuwe aansturingsstructuur.

Samen en apart

Er is gekozen voor een opdeling in een basispakket (A) en een pluspakket (B) waarbij per gemeente de huisvesting apart wordt betrokken. Het basispakket is een serie indicatoren waarvoor voor de periode van vier jaar een vaste basissubsidie is afgesproken, terwijl het pluspakket altijd met andere (externe) financiering tot stand komt en dus kan variëren. Bijzonderheden over de belangrijkste ontwikkelingen en de verschillen per gemeente leest u in de brieven die per gemeente worden opgesteld en bij deze verantwoording worden gevoegd.

Basis- en pluspakket

Het basispakket sluit aan bij de nieuwe Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. Deze maakt onderscheid in vijf functies:

1. *Ter beschikking stellen van kennis en informatie,*
2. *Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie,*
3. *Bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur,*
4. *Organiseren van ontmoeting en debat,*
5. *Laten kennismaken met kunst en cultuur.*

- *Basispakket*

Het basispakket bestaat uit werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met de functies 1 en 2. Deze vormen voor alle drie de gemeenten de kern van het bibliotheekwerk.

- *Basispakket Extra Doetinchem*

Doetinchem heeft ervoor gekozen om de preventieve bestrijding van laaggeletterdheid onder kinderen van 0 tot 4 jaar tot het basispakket te rekenen, terwijl de andere gemeenten dit budget en de daarmee samenhangende prestaties jaarlijks opnieuw bepalen.

Deze benadering van 0 – 4 -jarigen in Doetinchem is in deze rapportage aangeduid met 'basispakket extra'.

- *Pluspakket*

Landelijk is door de VNG, het ministerie van OCW, de KB en de Vereniging van Openbare Bibliotheken sterk ingezet op herpositionering van de openbare bibliotheken per 2020. Er liggen landelijke afspraken met o.a. het UWV, de Belastingdienst, het ministerie van BZK en het COA om de bibliotheek landelijk en lokaal in positie te brengen als partner in de persoonlijke ontwikkeling van mensen. In het pluspakket is per gemeente ruimte om deze nieuwe taken in te vullen. Deze rapportage maakt duidelijk hoever we daar per gemeente mee zijn.

Samenwerking

Bibliotheek West-Achterhoek werkt structureel samen op landelijk, provinciaal en regionaal niveau. Die samenwerking is gericht op efficiency (goedkoper) en op effectiviteit (beter) werken. Daarnaast wordt op lokaal niveau met groeiend aantal culturele en maatschappelijke partners succes geboekt. De bibliotheek is een netwerkorganisatie geworden.

Onderwerp	Landelijk	Provinciaal	Regionaal	Efficiency	Effectiviteit
Bibliotheekinnovatie ¹	X	X		X	X
Taalhuis Achterhoek ²			X	X	X
Doorlopende leeslijn 0 – 12 (de Bibliotheek op School, Boekstart, Boekenpret en speciale programma's zoals de Voorleesexpress)	X			X	X
Collectie ³		X		X	X
Inkoop digitale content	X			X	
Bibliotheekstelsysteem		X		X	X ⁴
Marketing		X	X ⁵	X	X
Themamaanden en specials	X ⁶	X		X	X
Klantonderzoek		X		X	X
Monitoring landelijke digitale ontwikkelingen en vertaling naar lokale situatie		X		X	

¹ Zie ook www.innovatiebieb.nl. Het project KennisMakers is door West-Achterhoek overgenomen en lokaal uitgerold. Daarnaast is in provinciaal verband het project Robotica gestart. Ten slotte is West-Achterhoek één van de tien bibliotheken waar inburgeraars voor het eerst konden oefenen met het inburgeringsexamen én West-Achterhoek is één van de tien bibliotheken die meedoen aan de landelijke pilot "hoger bereik" (doelgroep laaggeletterden).

² Bestuurlijk overleg ism Graafschap College, Stichting Lezen en Schrijven en Buurtplein B.V..
Gezamenlijke communicatie en telefonische opvang hulpvragers.

³ Regionaal collectioneren is wettelijk verplicht. West-Achterhoek werkt samen met 18 Gelderse bibliotheken.

⁴ Het Gelderse bibliotheekstelsysteem is het goedkoopste van Nederland!

⁵ Bijvoorbeeld voorlezen op festivals zoals de Zwarte Cross

⁶ Boekenweek, Kinderboekenweek, Nationale Voorleesdagen, Nationale Voorleeswedstrijd, Maand van het Spannende Boek, etc.

A. Basispakket

Kerndoel = Het in stand houden van een goed bereikbaar laagdrempelig aanbod van voorzieningen voor burgers.

1. *Samenstellen en ontsluiten fysieke en digitale bibliotheek (KB): inrichten van de organisatie gericht op de informatiemaatschappij en de kenniseconomie.*

Maatschappelijk effect:

De zelfredzaamheid en het actief burgerschap van alle inwoners verbetert door het beschikbaar stellen van voor iedereen toegankelijke waardevrije (digitale) informatie en het ondersteunen van burgers die zoeken naar informatie bij vrijetijdsbesteding, maatschappelijke oriëntatie, hulpvragen en zelfstudie.

Producten:
Lokale vestiging(-en) - gemeentelijk beleid
Medewerkers frontoffice
Klantenservice (incl. uitbreiding openingsuren)
Collectie incl E-books
Website
Unieke digitale bronnen
YouTube kanaal met instructiefilms
Social media (Pinterest, Facebook, Twitter en andere)
Nationale Bibliotheek Catalogus+ (landelijke catalogus van fysieke en digitale bronnen)

Indicatoren:

➤ Kwalitatief:

○ Resultaten Biebpanel (digitaal klantenpanel)

Via BiebPanel kunnen bibliotheekleden en -bezoekers hun mening geven over allerlei zaken die spelen bij hun bibliotheek, zoals de collectie, de inrichting, dienstverlening en activiteiten. BiebPanel wordt uitgevoerd door Ruigrok NetPanel, een gerenommeerd marktonderzoeksbureau. Het landelijke Bieppanel bestaat uit 26.956 contactpersonen, van wie gemiddeld 15.994 mensen hebben meegedaan aan het onderzoek (59%). In het werkgebied van West-Achterhoek, Oost-Achterhoek, Achterhoekse Poort en Graafschapbibliotheken worden 898 mensen uitgenodigd en hebben 552 mensen daadwerkelijk gereageerd (61%).

In 2017 werden er drie onderzoeken en 2 flitspeilingen uitgevoerd:

1. Betrokkenheid bij de bibliotheek
2. Doelgroeponderzoek Ouders met jonge kinderen
3. Doelgroeponderzoek Jongeren 13-17 jaar
4. Flitspeiling over Belastingspreekuren
5. Flitspeiling over lezen in de vakantie

De globale resultaten:

Ad 1: Betrokkenheid bij de bibliotheek

Met dit onderzoek geven we antwoord op de vraag hoe u uw BiebPanelleden (nog) meer aan de Bibliotheek kunt binden. In hoeverre willen leden zich inzetten voor hun Bibliotheek in de vorm van geld of tijd?

Tijd: Ruim één op de acht BiebPanelleden heeft interesse om de bibliotheek in de toekomst te ondersteunen in de vorm van hulp bij activiteiten of projecten. Daarnaast geven bijna vier op de tien leden aan dit 'misschien' te willen doen.

Geld: Er is geen grote bereidheid om (in de toekomst) extra geld te doneren. In deze regio geeft 35% van de respondenten aan dit 'misschien' wel te willen doen tegenover 29% van de landelijke groep. De bereidheid om de Bibliotheek in de toekomst financieel te ondersteunen, is lager dan de bereidheid om op andere manieren te helpen.

Sponsoring:

Iets meer dan een kwart van de respondenten vindt het een probleem als een commercieel bedrijf de Bibliotheek sponsort. Leden tonen hun bezorgdheid over de onafhankelijkheid en objectiviteit van de Bibliotheek wanneer deze gesponsord wordt door commerciële bedrijven. Daarnaast vinden leden het de taak van de overheid om in te staan voor het voortbestaan van de Bibliotheek.

Ad 2: Doelgroeponderzoek Ouders met jonge kinderen

Dit onderzoek werd uitgevoerd onder ouders van kinderen van 0 – 4 jaar.

De Onderzoeksvraag: Hoe kan de Bibliotheek ouders van jonge kinderen 0-4 jaar (beter) aan zich binden?

Bijna alle ouders vinden voorlezen belangrijk voor de taalontwikkeling van hun kind. Om inspiratie over leuke activiteiten met de kinderen van 0-4 jaar op te doen, raadplegen ouders voornamelijk vrienden/familie en andere ouders. Daarnaast vindt men inspiratie op Facebook en op websites zoals Google, ANWB en Kidsproof. Om ouders te inspireren met leuke activiteiten die de Bibliotheek aanbiedt is het dus belangrijk dat activiteiten (zowel vooraf als tijdens) actief gepromoot worden via social media (Facebook). Een actieve rol van de ouders die de activiteit bezoeken kan hierin versterkend werken.

Vanaf 4 jaar speelt de bibliotheek vooral voor het lenen van boeken voor het kind een belangrijke rol.

Ad 3: Doelgroeponderzoek Jongeren 13-17 jaar

In dit onderzoek is gekeken naar vrijetijdsbesteding, informatie intake, houding en het gedrag met betrekking tot lezen, de houding ten aanzien van de bibliotheek, en ideeën over de bibliotheek.

Twee derde van de jongeren van 13 tot en met 17 jaar is zelf lid van de bibliotheek. Daarvan bezoekt ruim de helft de bibliotheek, hoe ouder de jongere hoe minder vaak hij/zij de Bibliotheek bezoekt. Als jongeren de Bibliotheek bezoeken dan is dit voornamelijk voor het lenen van boeken of andere materialen en/of voor het zoeken naar informatie.

Voor jongeren is een moderne inrichting, achtergrondmuziek en de aanwezigheid van aparte ruimtes om te gamen en te kletsen of juist rust voor het maken van huiswerk belangrijk. Ook geven jongeren aan af te komen op bijeenkomsten over onderwerpen die hen aanspreken, zoals meet & greets met gamers en lezingen door vloggers of schrijvers.

Flitspeiling over Belastingspreekuren

In 2016 heeft de Koninklijke Bibliotheek een convenant gesloten met de Belastingdienst: Openbare bibliotheken, de Koninklijke Bibliotheek en de Belastingdienst gaan samenwerken om mensen te helpen in hun contact met de e-overheid. Ten tijde van deze flitspeiling (maart 2017) boden veel bibliotheken dienstverlening aan op het gebied van belastingaangifte.

Iets meer dan de helft van de panelleden vindt hulp bij belastingaangifte passen bij de dienstverlening van de Bibliotheek. Als gevraagd wordt bij welke andere gemeente- of overheidszaken de Bibliotheek hulp kan bieden, dan gaat dit vooral om ondersteuning bij het invullen van verschillende formulieren zoals het aanvragen van subsidies, toeslagen, uitkeringen en dergelijke.

Flitspeiling over lezen in de vakantie

In deze flitspeiling staat 'lezen tijdens de vakantieperiode' centraal. Hoe lezen panelleden tijdens de vakantieperiode en kennen ze de VakantieBieb app en de bijbehorende campagne?

De overgrote meerderheid van de BiebPanelleden heeft boeken gelezen tijdens de vakantie. Het gaat dan bij het merendeel om papieren boeken en bij ongeveer drie op de tien (ook) om e-books. Slechts een paar procent heeft luisterboeken beluisterd, op cd of digitaal. Ruim de helft van de panelleden had al eerder over de Vakantie Bieb app gehoord en ongeveer één op de zeven had de app ook al wel eens gebruikt.

Veel panelleden zeggen dat ze vinden dat het lenen voor de vakantie al aantrekkelijk is en dat ze tevreden zijn met de huidige situatie.

○ **Collectiebeleid**

De collectie van Bibliotheek West-Achterhoek is afgestemd op het Gelderse collectieplan. Per vestiging wordt op basis van bezit, uitleenfrequenties en budget, aangegeven hoe de collectie zich het komende jaar moet ontwikkelen. Lokaal kan worden aangegeven welke onderdelen binnen een collectie speerpunt zijn. Op deze manier wordt per vestiging zichtbaar of collectieonderdelen moeten groeien of krimpen. De uitvoering van deze plannen is uitbesteed aan het team centraal collectioneren (Rijnbrink) die maandelijks over de voortgang rapporteert.

In Doetinchem was het totale bezit aan titels 54440. Er zijn in 2017 7392 nieuwe titels aangeschaft en 6076 titels afgeschreven.

In Wehl waren 8588 titels aanwezig, waaraan in de loop van het jaar 836 zijn toegevoegd en 439 zijn afgeschreven.⁷

In Doesburg was het bezit 21511 titels, waarvan 2612 werden afgeschreven en 1431 werden aangeschaft.

---

⁷ N.B.: de aankopen in Wehl worden sinds 1 januari 2017 uitsluitend betaald uit de opbrengsten van de contributies. Dat, gecombineerd met het feit dat er in Wehl geen huur wordt betaald en dat er alleen vrijwilligers werken, betekent dat de vestiging in Wehl voornamelijk zelfvoorzienend is (exclusief een kleine opslag voor coördinatie vrijwilligers en management).

In Bronckhorst is het totale bezit verdeeld over vier vestigingen:

- Hengelo: 15.396 banden, afgeschreven 2.980, aangeschaft 1.270
- Steenderen: 4.207 titels, afgeschreven 586, aangeschaft 323
- Vorden: 14.819, afgeschreven 2.894, aangeschaft 1.540
- Zelhem: 19.106, afgeschreven 2.516, aangeschaft 1.986.

In verband met het beperkte budget krimpen we de collectie geleidelijk in.

E-books

Het aantal accounts voor het aanvragen van e-books is in 2017 gestegen van 2.178 naar 2.755. Samen zorgden ze voor 22.381 uitleningen van e-books. Afgezet tegen de landelijke trends blijft de stijging van het aantal accounts 1,6% achter terwijl de stijging van het aantal uitleningen procentueel bijna 5 % hoger uitvalt. Het aantal uitleningen van e-books vormde 3,5% van het totaal aantal uitleningen.

○ Voldoen aan de landelijke certificeringsnormen

Afgezet tegen de eisen zoals die zijn vastgelegd binnen de landelijke certificeringsnormen is minimaal 10% van het normbezit vervangen. Van elke vestiging is minimaal 10 % van het bezit gesaneerd. Van alle uitleningen kwam zeker 95% uit de eigen collectie. Onze leners vroegen 1013 media aan binnen de Gelderse Collectie en 125 exemplaren werden via het landelijke circuit bij onze leners gebracht.

➤ Kwantitatief:

○ Bezoekers per vestiging, waaronder digitale vestiging

	2016	2017
Doetinchem	215.750	220.044
Doesburg	75.418	85.702
Hengelo	28.360	26.697
Vorden	26.622	23.652
Zelhem	53.126	48.507
Bezoekers aan de website	70.144	73.476
Digitale reserveringen	45.162	48.658
Digitale verlengingen	127.271	98.059
Bestellen van tickets voor evenementen via de website	0	1567

○ Gebruik sociale media

	2016	2017
BiebNieuws op Facebook bezoekers:	253.716	381.616
Aantal likes	523	653
Aantal videoweergaven	5249	21.400
Advertenties via Facebook	0	31
Bereik via advertenties op Facebook	0	12.000 mensen Respons: 2.200
Twitter		
Aantal volgers	1.024	1.088

Aantal weergaven	75.444	82.000
Aantal vermeldingen	480	567
Aantal tweets	2.595	2.938
YouTube		
Abonnees	42	50
Weergaven eigen video's	3.976	4.762
▫ Klantenservice	2.750	2.559
▫ Vlogs Waarom is de bibliotheek belangrijk voor jou?	740	1.310
▫ Taalhuis	179	410
▫ Lezen, leren, inspireren in de bieb	52	10
▫ Boekstart en Boekenpret	231	468
Instagram	0	459

○ Aantal openingsuren per gemeente

	Per week	Totaal
Hengelo	23	
Steenderen	10	
Vorden	17	
Zelhem	24,5	
Gemeente Bronckhorst		74,5
Gemeente Doesburg		25,5
Doetinchem	42	
Wehl	15,5	
Gemeente Doetinchem		57,5

○ Openingsuren klantenservice

	2017
Klantenservice	55,5 per week

2. **Studieplaats en ontmoetingsplaats voor lokale gemeenschap: waarborgen van laagdrempelige toegang tot een pluriform, onafhankelijk en hoogwaardig informatieaanbod** (het gaat hier om activiteiten die, anders dan onder B2, door de bibliotheek zelf worden ontwikkeld en aangeboden).

Maatschappelijk effect:

Fysieke en digitale bibliotheekvestigingen verhogen de leefbaarheid en sociale samenhang binnen de gemeente. De bibliotheek is een veilige en neutrale plek voor ontmoeting en gemeenschapsactiviteiten en draagt daarmee bij aan het slaan van culturele bruggen en sociale cohesie. Ze maakt burgers zelfredzaam met kennis en informatie, brengt ze in contact met kunst en cultuur en draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling. Hierbij

ontwikkelt de bibliotheek een antenne voor de vragen die er leven in de lokale gemeenschap.

Producten:
Spreekuren e-books en digitaal café
Lezingen en thema-avonden
E-learning en cursussen (distance learning)
Digitale dossiers (zie website)

Indicatoren

➤ Kwalitatief:

- **Resultaten enquêtes deelnemers activiteiten (bijv. studiekekring voor ouderen)**
Helaas zijn er te weinig enquêteformulieren geretourneerd om een betrouwbaar beeld te schetsen van de tevredenheid van onze bezoekers. Wij nemen dit in 2017 mee en zullen er extra aandacht voor hebben.
- **Spreekuren (bijvoorbeeld e-book spreekuren)**
In 2017 zijn wekelijks digihulp spreekuren gehouden in alle vestigingen behalve in Steenderen (dat heeft te maken met het feit dat er geen geschikte ruimte en geen beveiligde internetverbinding is). Daarnaast zijn workshops gehouden voor het doen van belastingaangifte. Voor het overige zijn de spreekuren samen met andere aanbieders opgezet, zie hiervoor categorie B2 van deze aansturingsstructuur.
- **Overzicht van de digitale dossiers**
Een volledig overzicht van al onze digitale dossiers is in deze aansturingsstructuur niet te geven, daarvoor is het aantal dossiers te groot. Via de website hebben klanten van West-Achterhoek toegang tot onder andere:
  - Delpher, een database met bijvoorbeeld ruim 12 miljoen Nederlandstalige krantenpagina's
  - Architectuur en Stedenbouw
  - Opvoeding en Onderwijs
  - Energie
  - Amsterdam
  - Muziek maken
  - Water
  - Design en Kunst
  - Culinaire étalage
  - Moderne devotie
  - Werkstuk of spreekbeurten (met de categorieën De Aarde, De mens, De samenleving, Dieren&Planten, Eten&Drinken, Geschiedenis, Kunst&Cultuur, Levensbeschouwing, Landen&Steden, Sport&Vrije Tijd, Techniek& Wetenschap)
  - Sinterklaas
  - Erasmus
  - National Geographic

Via onze site is het dossier "Familiegeschiedenis" van het ECAL (Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers) te bereiken

Ook hebben we een mooi dossier over de Achterhoek

<https://www.bibliotheekwestachterhoek.nl/inspireren/achterhoek.html>

Daarnaast kunnen klanten van de bibliotheek zich verder ontwikkelen door het volgen van e-cursussen. We bieden cursussen aan in de volgende categorieën:

- Computer en Nieuwe Media
- Persoonlijke ontwikkeling
- Talen
- Vrije Tijd
- Gezondheid en Opvoeding.

➤ Kwantitatief:

○ Aantal deelnemers

Het totaal aantal deelnemers aan activiteiten was in 2017 3.923. Uitschieter was wel de lezing sterrenkunde voor leerlingen van het Primair Onderwijs, waarvoor de aanmeldingen binnenstroomden. Dankzij de gulle medewerking van Amphion konden we in de grote zaal alle leerlingen uit de bovenbouw ontvangen.

N.B. Omdat het onderscheid tussen 'leesbevordering 18+' (zie pagina 14???) en 'studiehuis van de lokale gemeenschap' soms moeilijk te maken is, hebben we hieronder een totaaloverzicht opgenomen.

	Aantal deelnemers				
	Doetinchem	Doesburg	Hengelo	Vorden	Zelhem
<i>Digihulp wekelijks</i>	80	20	10	10	10
<i>Walk&Talk</i>	186				
<i>Computercursus senioren</i>	59				
<i>Maand v.d. geschiedenis lezing Romanovs</i>		60			
<i>Boek The Party</i>	320				
<i>Studiekring 55+</i>	20	10			14
<i>Vakbondscafe FNV taboe laaggeletterdheid</i>			30		
<i>Kinderboekenweek activiteit/voorstelling</i>	20	56	15		20
<i>Cursus fotografie</i>	28				
<i>Workshop belastingaangifte</i>	10				
<i>Kindercoaches lezingen</i>	166				
<i>Nationale Voorleesdagen 2017</i>	34	9	6	14	13
<i>Themadag Hooggevoeligheid</i>	50				
<i>Lezing n.a.v. boek Steffen en de droomballon</i>	20				
<i>Wikipedia erfgoed Gelderland</i>	6				
<i>Masterclass Sterrenkunde po</i>	1360				
<i>Amnesty International Schrijfmarathon</i>	30				
<i>Tinitus(oorsuizen) lezing</i>		20			

<i>Cursus Kunstgeschiedenis</i>			30	30	30
<i>Halloween</i>	177				
<i>Multiculturele Ontmoeting</i>	500				
<i>Parkinsonnet themamiddag</i>	200				
<i>Young events in vakantie in Doesburg i.s.m. 0313</i>	20	150			
TOTAAL	3.326	365	232		

3. Leesbevordering: De bibliotheek ondersteunt de scholen in het basisonderwijs het kennis en kunde op het gebied van leesbevordering onder 4-12 jarigen.

Maatschappelijk effect

Taal is de basis om te kunnen functioneren in de maatschappij. Het doel is om kinderen te stimuleren meer te lezen, omdat uit onderzoek blijkt dat zij hierdoor minder taalachterstanden oplopen. De activiteiten zijn gericht op de jeugd, maar ook op deskundigheidsbevordering van intermediairs als leerkrachten en ouders.

Indicatoren

➤ Kwalitatief:

- Resultaten enquêtes deelnemers aan scholingsactiviteiten ("Teach the teacher" (als Open Boek, voorleescoördinator in de kinderopvang, cursus interactief voorlezen, gastlessen interactief voorlezen ROC)

De 24 deelnemers beoordeelden de cursus voor voorleescoördinatoren in de kinderopvang met gemiddeld een 8,2. Enkele opmerkingen uit de evaluatie: "Bijzonder inspirerend", "Veel geleerd, vooral over lezen voor baby's", "Begrijp nu pas hoe belangrijk lezen is", "Elke keer weer een feestje om te mogen gaan", "Jammer dat het in Doetinchem is, werk in Bronckhorst", "Jammer dat de cursus voorbij is", "Ga vol enthousiasme aan de slag met het geleerd", "Nu de leidinggevende nog overtuigen van hoe belangrijk lezen is".

Van de 11 cursisten van de opleiding Open Boek vulden er 10 het evaluatieformulier in. Met een 8,45 beoordeelden zij de opleiding zeer positief. De opleiding is geregistreerd in het lerarenregister, deelnemers blijven gecertificeerd als zij jaarlijks de verplichte bijscholing volgen. Daarvoor biedt West-Achterhoek tweemaal per jaar gelegenheid.

- Monitor inclusief benchmarking scholen Bibliotheek op School (BoS) en maatplannen (inclusief landelijke benchmark)

Bijgevoegd worden de resultaten van de monitor, met een benchmark voor het werkgebied van West-Achterhoek en per gemeente. Landelijke cijfers wijzen uit dat jongens lezen minder leuk vinden dan meisjes. In het werkgebied van bibliotheek West-Achterhoek is dat niet anders, ongeveer 26 % van de jongens vindt lezen "vervelend" of "niet zo leuk". Opvallend is dat in de gemeente Bronckhorst slechts 6% van de meisjes zegt lezen vervelend of niet zo leuk te vinden, tegenover 13% landelijk. Naar aanleiding van deze scores wordt op een aantal scholen nu extra ingezet op leesbevorderingsprojecten die jongens aanspreken, zoals het project "strips in de klas".

Zowel landelijk als in onze gemeenten vindt 25 tot 50% van de kinderen zonder hulp niet de informatie die ze zoekt. Dit zijn schrikbarende hoge cijfers. Bibliotheek West-

Achterhoek zet daarom in op het ontwikkelen van projecten die gericht zijn op het zoeken naar informatie. Sinds eind 2017 maakt West-Achterhoek deel uit van het landelijke kernteam voor het ontwikkelen van materialen voor informatievaardigheden. Zowel het gericht zoeken naar informatie in een boek als het digitaal zoeken naar (betrouwbare) informatie.

Wat betreft de ouderbetrokkenheid scoort deze regio iets lager dan het landelijk gemiddelde. Daarom is de samenwerking met scholen geïntensiveerd en ondersteunen medewerkers van West-Achterhoek voorlichting over lezen tijdens ouderavonden.

- **Highlights/samenvatting enquêtes deelnemers op preventie gerichte activiteiten (jaarprogramma primair onderwijs, projectplannen in kader van combinatiefunctionaris)**

Na elke les van een leesconsulent op school ontvangt de leerkracht een evaluatieformulier met het verzoek deze in te vullen. Respons is ongeveer 35% (41 formulieren in 2017). De evaluaties zijn overwegend (zeer) positief. Voor elk project/programma is een ander evaluatieformulier gemaakt. Vraag 1 is overal hetzelfde en op elk formulier kunnen opmerkingen en suggesties (ter verbetering) gezet worden. De evaluatieformulieren worden 1x per jaar met de betreffende school besproken. Vooral het feit dat de komst van de leesconsulent tijd bespaart voor de leerkracht en de toegevoegde waarde van de leesconsulent worden gewaardeerd.

- **Nieuwe ontwikkeling: Samenwerking met Iselinge Hogeschool**

In 2017 is de samenwerking met Iselinge Hogeschool geïntensiveerd. Iselinge Hogeschool en bibliotheek West-Achterhoek maken gebruik van elkaars kennis en expertise en zetten deze in om de kwaliteit van het leesbevorderingsonderwijs te verhogen. Daarbij richten we ons gezamenlijk op de huidige en toekomstige leerkrachten primair onderwijs.

Zo is een van de specialisten educatie van Bibliotheek West achterhoek lid van het leesnetwerk. Een netwerk waarin leerkrachten en studenten kennis delen op het gebied van leesbevordering en leesbevorderingsmaterialen ontwikkelen die gebaseerd zijn op wetenschappelijk onderzoek. Een vakdocent Nederlands van Iselinge Hogeschool verzorgt eens per jaar een bijscholingscursus aan leerkrachten die door Bibliotheek West-Achterhoek zijn opgeleid tot leescoördinator. Ook zijn alle eerstejaars studenten (74) lid geworden van de bibliotheek. Alle studenten hebben een bezoek gebracht aan de bibliotheek en hebben op school een training gevolgd waarbij ze uitleg hebben gekregen over mogelijkheden van de bibliotheek.

➤ **Kwantitatief:**

- **Aantal BoS per gemeente**

In Bronckhorst⁸ hebben inmiddels acht scholen met een “echte” bibliotheek, in Doesburg⁹ is dat er één en in Doetinchem¹⁰ zijn vijftien scholen voorzien van een

⁸ **Bronckhorst:** Successchool 3.0; Woordhof; Het Hoge; Rozengaardsweide; Keijenborg; Klimtoren; Pannevogel; De Bongerd

⁹ **Doesburg:** Anne Frank School

¹⁰ **Doetinchem:** Kentalis; De Haven; Wilhelmina; Zonneboom; Octa; Plattenburg; OBS de Huet; Andersz; Timpaan; Gaanderwijs; Wis en Wierig; Isselborgh; Dichterbij; OBS Mozaiek; Prisma

Bibliotheek op School. Op het totaal aantal van vijftig scholen in ons werkgebied vormen deze 24 scholen bijna de helft van het totaal.

o Aantal deelnemers op preventie gerichte activiteiten

Producten:		
Logeerkoffertje	Brede School Netwerk (Doetinchem) (doelgroep is 4-6 jaar)	Doetinchem: 7 scholen, 14 groepen
Kinderboekenweekactiviteiten		Bronckhorst: in overleg met de scholen zijn op 9 scholen lessen gegeven door de leesconsulenten rondom het thema Griezelen
Regionale kwartfinale Nationale Voorleeswedstrijd / Voorrondes Nationale Voorleeswedstrijden		Doetinchem: 11 scholen Bronckhorst: 9 scholen Doesburg: 2 scholen
Jaarprogramma Primair Onderwijs		Zie het volledige aanbod op bibliowijzergelderland.nl
Bibliotheken op School		Per 31-12-2017: Doetinchem: 15 Doesburg: 1 Bronckhorst: 8 Alle dBOS scholen hebben een minimale collectie van 5 boeken per leerling. De collectie is gericht op alle leerlingen van groep 1 t/m 8.
Opleiding Open Boek (geregistreerd in het lerarenregister): scholing, bijscholing en netwerk-bijeenkomsten en voorleescoördinatoren (in het kader van dBOS)		Cursus voorleescoördinator: 22 pedagogisch medewerkers van 15 kinderopvanglocaties Cursus interactief voorlezen pedagogisch medewerkers: <i>Bijeenkomst 1:</i> 20 deelnemers van 9 kinderopvanglocaties <i>Bijeenkomst 2:</i> 23 deelnemers van 10 kinderopvanglocaties Netwerkbijeenkomst Open Boek: Leerkrachten: <i>bijeenkomst 1:</i> 18 leerkrachten, <i>bijeenkomst 2:</i> Hans Hagen: 22 deelnemers Netwerkbijeenkomst Voorleescoördinator: 18 pedagogisch medewerkers
Gastlessen interactief voorlezen/Module voorlezen en vertellen ROC Graafschapcollege, opleiding onderwijsassistent		6 lessen aan 3 groepen eerstejaars onderwijsassistent.
Projectplannen primair onderwijs gemeente Bronckhorst		Contracten met 18 scholen voor een projectplan. Het projectplan bevat leesbevordering- en mediawijsheid-activiteiten voor alle groepen van de school.

12 – 18 jaar Maatschappelijk effect:

Door deskundigheidsbevordering en ondersteuning van de scholen voor voortgezet onderwijs gaan jongeren in het v.o. meer lezen. Taalachterstanden worden voorkomen of bestreden.

Indicatoren

➤ Kwantitatief:

B 3.2 Producten 12-18 jaar:	Opdrachtgever/partner	
Brewinc Scene Investigation (kennismaking brugklassen bibliotheek en ECAL)	Scholen voor VO in Doetinchem	22 (!) groepen van het AOC-Oost 5 van het Practicon
Website “Lezen voor je lijst”		(Ontwikkeld voor leerlingen HAVO 3)

Ouder dan 18 jaar Maatschappelijk effect:

Deelnemers aan de activiteiten van de bibliotheek worden gestimuleerd te lezen. Niet alleen staat het plezier hierin centraal, maar ook het onderhouden van deze vaardigheid.

Producten:	Opdrachtgever/partner	Frequentie/aantal
Nederland leest		jaarlijks
Boekenweekactiviteit		jaarlijks
Week van de alfabetisering		Jaarlijks
Boek the Party!		2 maal in 2017

Indicatoren

➤ Kwalitatief:

- Variatie van cursussen, workshops en evenementen (opsomming productaanbod)

➤ Kwantitatief:

- Aantal deelnemers

	Aantal deelnemers				
	Doetinchem	Doesburg	Hengelo	Vorden	Zelhem
Boek The Party	320				
Studiekring 55+	20	10			14
Kinderboekenweek activiteit/voorstelling	20	56	15		20
Nationale Voorleesdagen 2017	34	9	6	14	13
Lezing n.a.v. boek Steffen en de droomballon	20				
Nederland leest	850	250	250	250	250
Week van de Alfabetisering	65	25			
TOTAAL	1.329	350			832

4. Basispakket Extra specifiek voor Doetinchem

Kerndoel = Het in stand houden van een goed bereikbaar laagdrempelig aanbod van voorzieningen voor burgers van de gemeente Doetinchem.

Leesbevordering:

De bibliotheek richt zich op leesbevordering van specifieke leeftijdsgroepen.

0 – 4 jaar

Maatschappelijk effect:

De bibliotheek voorkomt taalachterstanden van peuters en kleuters door hen (en hun ouders/verzorgers) zo jong mogelijk met lezen in aanraking te brengen. Hiertoe onderneemt de bibliotheek activiteiten voor het bevorderen van de deskundigheid van ouders en van pedagogisch medewerkers. Daarnaast worden activiteiten gericht op deze jongste leeftijdsgroepen.

Dit onderdeel van het basispakket is tot stand gekomen dankzij de beleidskeuze van Doetinchem om dit onderdeel van de structurele financiering – en dus onderdeel van het basispakket te maken. De andere twee gemeenten beschouwen het werk voor de groep 0 – 4-jaren als onderdeel van het (variabele) pluspakket. De **rapportage** over dit onderdeel staat voor alle drie de gemeenten onder ‘pluspakket, onderdeel 3.1: *Leesbevordering 0 – 4 jaar (pagina 18)*.

B. Pluspakket

Kerndoel = Het bieden van laagdrempelige toegang tot kennis en informatie in het kader van levenslang leren.

- Sociaal domein (zelfredzaamheid, werk, participatie, actief burgerschap): de bibliotheek is toegerust om burgers in hun eigen tempo en binnen ieders individuele wensen en mogelijkheden toegang te verschaffen tot informatie en hen te ondersteunen bij het vinden van die informatie; de bibliotheek helpt diegenen die 'een extra zetje nodig hebben' (o.a. inkoop door Laborijn, Zorgplein, Buurtplein, Graafschap College, UWV; denk aan Formulierencafé, Klik&Tik, Digisterker, Taalschool, Web-middelen)***

Maatschappelijk effect:

Met kennis en informatie maakt de bibliotheek, samen met ketenpartners, burgers zelfredzaam en stimuleert actieve participatie in de maatschappij en op de arbeidsmarkt.

Indicatoren (afhankelijk van wat wordt afgenomen)

➤ Kwalitatief:

- **Effectmeting basisvaardigheden**
Tijdens het schrijven van deze rapportage waren nog geen resultaten van de landelijke effectmeting 2017 bekend.
- **Omschrijving samenwerkingspartners (op grond van welke vraag)**
Zie bijlage (excel-bestand).
- **Evaluatie met deelnemers en samenwerkingspartners**
Eens per half jaar rapporteert het Taalhuis namens de samenwerkingspartners aan alle deelnemende gemeenten.

➤ Kwantitatief:

- **Aantal deelnemers evenementen ("Buurt maken met de buurtcoaches", thema-avonden mantelzorg, etc.)**

Producten:	Opdrachtgever/partner	Frequentie/aantal	Aantal deelnemers
Buurt maken met de Buurtcoaches	Buurtplein B.V.	jaarlijks	60
Thema-avonden	Kruiswerk Achterhoek, gemeenten, buurtcoaches en welzijnsorganisaties	Regelmatig, afhankelijk van de vraag	
Informatiebijeenkomsten Professionals	Moviera (huiselijk geweld)	Op aanvraag	30
Maandelijks gesprekken en incidentele lezingen	Kindercoaches Gelderland, Stichting Rndom autisme, Alzheimervereniging, Vithulp bij mantelzorg GGnet, Oogvereniging, Menzis, Stichting OntmoetInchem	maandelijks	zie voor aantallen deelnemers pagina 9 ('studiehuys')

Themamiddag Parkinson	Parkinsonnet	eenmaling	200
Young Events in vakantie	Doesburg: ism 0313 Doetinchem: zelfstandig	Doesburg Doetinchem	150 20

- Aantal deelnemers cursussen (als tabletcursussen, Picasa, Word, Excel etc)

	Aantal deelnemers				
	Doetinchem	Doesburg	Hengelo	Vorden	Zelhem
Digihulp wekelijks	80	20	10	10	10
Computercursus senioren ¹¹	59				
Cursus fotografie	28				
Workshop belastingaangifte	10				
Cursus Kunstgeschiedenis			30	30	30
TOTAAL	3.326	365			232

- Aantal deelnemers activiteiten (als Formulierencafé, Walk en Talk-bijeenkomsten, Juridisch loket, inloopsprekuren Buurtcoaches en overige spreekuren)

Product:	Opdrachtgever/partner	Frequentie/aantal	Aantal deelnemers
Formulierencafé	Buurtplein B.V.	2 x per week	500
Inloopsprekuren	Sociale Raadslieden	Wekelijks	100
Babycafé Doetinchem	Tesoro/ELVER	2 x per maand	80
Walk & Talk bijeenkomsten	UWV	1 x per maand	186
Rondleiding voor kwetsbare groepen	2BeeDo	Op aanvraag	12
Juridisch loket	Rechtswinkel Achterhoek	2 x per week	100

- Aantallen statushouders en/of vluchtelingen die deelnemen aan leeskringen of andere op hen gerichte bijeenkomsten

Product:	Opdrachtgever/partner	Frequentie/ Aantal deelnemers
Multiculturele Ontmoeting	Stichting Ontmoetinchem	500
Klik en Tik voor NT2-ers Deze cursus is bedoeld voor mensen die hun taalvaardigheden willen vergroten door middel van het vergroten/versterken van hun digitale vaardigheden.	Valt onder Taalhuis Achterhoek	Twee cursussen van een half jaar met in totaal 20 deelnemers

¹¹ Ism Seniorweb

Leesfeest in de Daele	Taalontwikkeling bij kind en ouder NT2 i.s.m. buurtcoaches	Gemiddeld 3 gezinnen
Pilot-project voor NT2-ers BOOM Training om taalvaardigheden te vergroten, gericht op het inburgeringsexamen	Graafschap College Samen Doetinchem	10 deelnemers volgen wekelijks een les van twee uur gedurende een kwartaal
Bezoek statushouders	Gemeente Bronckhorst	12 statushouders bezochten de bibliotheek in Zelhem

○ **Aantal vrijwilligers en stage- en re-integratieplekken (incl. in- en uitstroom)**

Op 31 december 2016 stonden 55 vrijwilligers geregistreerd die op structurele basis wekelijks actief waren. Op 31 december 2017 was dat aantal toegenomen tot 107. Naast deze groep zijn veel vrijwilligers incidenteel, of in ieder geval niet wekelijks actief.

Servicegroep Elver 3 personen aan het werk, vrijwilligers vanuit UWV 2, en Wajongers 3 waarvan 1 per juli via loopbaantraject is uitgestroomd.

Stage- en re-integratieplekken	UWV, Laborijn, ROC Graafschap College, GGnet, Prakticon, Autimaat en diverse organisaties voor mensen met een verstandelijke beperking	doorlopend	Gemiddeld 3 per week

- 2. Programming in MFA of kulturhus** ter invulling van een culturele en cultuurhistorische agenda (activiteiten per vestiging: organiseren en faciliteren van educatieve, culturele en maatschappelijke activiteiten in samenwerking met kennis- en erfgoedinstellingen, culturele instellingen, musea, archieven, zowel lokaal als in het regionale Cultuur- & Erfgoedpact Achterhoek)

Maatschappelijk effect

Door educatieve activiteiten van partners te ondersteunen en faciliteren stimuleert de bibliotheek een 'leven lang leren' en een florerende kenniseconomie. Als publiekstrekker weet zij stad en dorp een culturele en economische 'boost' te geven.

Indicatoren:

➤ **Kwalitatief:**

○ **Evaluatie met deelnemers en samenwerkingspartners**

Helaas werden maar weinig evaluatieformulieren geretourneerd. Wij gaan hier in 2018 extra aandacht aan besteden.

- **Omschrijving samenwerkingspartners**

Zie bijlage (excel-bestand)

➤ **Kwantitatief:**

- **Aantal deelnemers** (Peuterpower, Computercursussen in samenwerking met SeniorWeb - gericht op verdere ontwikkeling en verdieping, Jaarlijkse Open Dagen, Filmavonden georganiseerd door derden, Exposities georganiseerd door derden, etc.)

Producten volwassenen:	Opdrachtgever/partner	Deelnemers
Computercursus Senioren	Seniorweb / Ipad4senior	50
Wikipedia Erfgoed Gelderland	Wikipedia	5
Maand van de Geschiedenis	Gasthuiskerk Doesburg	60
Cursussen kunstgeschiedenis Bronckhorst	Mw. Maalderink en mw. Van Wely (docenten kunstgeschiedenis)	80
Jeugdschaken met ouder/kind toernooien	Schaakclub Doetinchem	2 groepen van 15 kinderen

- 3. Leesbevordering en laaggeletterdheid:** De bibliotheek richt zich op de preventie van laaggeletterdheid door gerichte activiteiten op doelgroepen die extra aandacht nodig hebben. Dat doet zij als één van de medeondertekenaars van het convenant geletterdheid Achterhoek en als participant en bestuurslid van het Taalhuis Achterhoek.

3.1. 0 – 4 jaar

Maatschappelijk effect:

De bibliotheek bestrijdt taalachterstanden van peuters en kleuters zodat zij zonder achterstand kunnen beginnen met hun schoolcarrière. Hiertoe onderneemt de bibliotheek activiteiten voor het bevorderen van de deskundigheid van ouders en van pedagogisch medewerkers. Daarnaast worden activiteiten gericht op deze jongste leeftijdsgroepen.

Indicatoren

➤ **Kwalitatief:**

- **Rapportages (als VVE monitor, VoorleesXpress)**

De Voorleesexpress, een project dat met extra subsidie van de gemeente Doetinchem is opgezet, is heel succesvol. In dit project is budget vrijgemaakt om intensieve samenwerking op te zetten met Yunio en Buurtplein B.V. Deze partners dragen gezinnen aan die extra leeshulp kunnen gebruiken. De voorleesexpres is een landelijk programma, waarvoor Bibliotheek West-Achterhoek op verzoek van de gemeente Doetinchem in 2017 een licentie heeft aangeschaft. Een medewerker van de bibliotheek introduceert een (getrainde) vrijwilliger, die vervolgens 20 weken gaat voorlezen bij een taalarm gezin. Aan het eind van deze periode komt de bibliotheekmedewerker opnieuw langs om de vorderingen te bespreken.

- **BoekStart Bronckhorst**

De gemeente Bronckhorst is in 2017 begonnen met het versturen van brieven aan de gezinnen waar een baby is geboren. Bij die brief zit een waardebon waarmee de ouders naar plaatselijke bibliotheek kunnen gaan om een BoekStartkoffertje op te halen met daarin 2 babyboekjes. De baby wordt ingeschreven als lid van de bibliotheek en de ouders kunnen een gratis mini-abonnement krijgen. Het resultaat is dat, in vergelijking met 2016, veel meer koffertjes zijn opgehaald door de ouders. Het effect van de samenwerking met de gemeente is groot. Het verschil was met name opvallend in Zelhem en Vorden, 33 en 19 tegenover 20 en 5 in 2016.

- **Inhoudelijke verantwoording Boekenpret**

Er zijn een aantal nieuwe Boekenprettitels aangeschaft. Tevens zijn er materialen gekocht die bij de introductie worden gebruikt, zoals vertelplaten, vertelkoffers, knuffels en voorwerpen uit het verhaal. Hiermee worden de verhalen geconcretiseerd, wat het begripsniveau van de peuters, en daarmee de taalontwikkeling, ten goede komt. Speciaal voor laaggeletterde ouders worden Speelontdekboeken met tips en suggesties aangeschaft. Een bibliothecaris begeleidt op locatie de boekenpretintroductions. In 2017 hebben 75 boekenpretintroductions plaatsgevonden, verdeeld over 20 locaties kinder-en/of peuteropvanglocaties. Evenals voorgaande jaren was de ouderbetrokkenheid onverminderd groot. Op de peuteropvanglocaties is van 80-100% van de peuters een ouder bij de introductions aanwezig geweest.

- **Highlights/samenvatting enquêtes deelnemers op preventie gerichte activiteiten (als Boekenpret)**

Een paar voorbeelden uit de Voorleesexpress:

Een gezin uit Syrië met 4 kinderen: 2 jongens van 7 en 9 jaar en 2 meisjes van 2,5. Met de meisjes is op het consultatiebureau geen contact te krijgen en de jeugdverpleegkundige vraagt ons om voordat de meisjes naar de peuterspeelzaal gaan te starten met de VoorleesExpress zodat er wekelijks een uurtje Nederlands wordt gepraat of voorgelezen. Het contact verloopt in het begin heel moeizaam, maar vordert dusdanig dat de kinderen halverwege het proces lid zijn geworden van de bibliotheek.

De voorlezer kan na 20 weken nog geen afscheid nemen van het gezin en bezoekt voorlopig op eigen initiatief en zonder begeleiding van de bibliotheek het gezin nog. Ze wil de kinderen blijven helpen bij het leren van de Nederlandse taal met leuke boeken van de bibliotheek.

Een gezin uit Eritrea: Vijf kinderen: de VoorleesExpress is bedoeld voor de zoon van 1,5 jaar. Omdat er in het gezin veel in hun eigen taal wordt gesproken is het goed dat hij een moment in de week samen met de voorlezer praat/leest in de Nederlandse taal. De medewerker van de bibliotheek gaat voor het eerste bezoek samen met de voorlezer naar het gezin. Ook van dit gezin zijn alle kinderen halverwege het project lid geworden van de bibliotheek. Ze zijn inmiddels trouwe bezoekers.

Gezin uit Bulgarije met 2 kinderen. De VoorleesExpress is aangevraagd voor de dochter van 3 jaar. Vader en moeder zijn erg blij met de komst van de voorlezer. De peuter heeft nog veel moeite met concentratie. De moeder vraagt bij het eerste bezoek of het mogelijk is dat zij een taalmaatje krijgt. Dit is doorgespeeld naar de Taalhuiscoördinator en de moeder is nu samen met een taalmaatje met het Nederlands aan de slag.

Een greep uit de opmerkingen van voorlezers en/of de medewerker van de bibliotheek:

- Na 20 weken is er liefde voor boeken ontstaan.
- Het kind wil graag laten weten dat hij de woorden begrijpt. Hij herhaalt woorden.
- De woordenschat bij het voorgelezen kind is toegenomen.
- Het kind wil graag hetzelfde boek steeds maar weer lezen. Zucht soms!!
- Kinderen willen graag laten horen, hoe goed ze al kunnen lezen. Ze zijn enthousiast en betrokken bij het verhaal.
- Regelmatig zie je betrokkenheid en enthousiasme bij de ouders. (Ze luisteren naar het verhaal en zijn aanwezig in de kamer).
- Bezoeken aan de bibliotheek leveren soms leuke reacties op. Kinderen zijn vaak wat ondersteboven van de hoeveelheid boeken. De kunst is om ze te laten zien, welke boeken voor hen geschikt zijn, qua niveau en interesse. Maar niet alleen de boeken tonen is belangrijk. Wat is een bibliotheek. Een plek waar je boeken kunt lenen, maar ook weer moet terugbrengen. En dat laatste is best lastig!!
- En mocht het niet lukken, dan de verwachtingen niet te hoog stellen. Is het kind afgeleid en loopt het weg, dan is dat niet erg. Sommige kinderen hebben meer moeite om zich te concentreren.
- Praten is natuurlijk ook een goede manier om de taal te leren.
- Soms blijkt de leerkracht aan de ouders verteld te hebben, dat het kind het beter doet op school m.b.t. de Nederlandse taal.
- Door dit project vragen ouders (die de Nederlandse taal nog niet goed beheersen) regelmatig om hulp. Die hulpvragen worden door onze lokale Taalhuiscoördinator opgevangen. Ouders komen hierdoor in een taaltraject.
- Overigens.... Heel soms gaat het niet goed lukken. Dit kunnen allerlei redenen hebben. Wat de redenen ook zijn.... Als het gezin niet (meer) gemotiveerd is, dan zijn 20 momenten heel veel en moet er in overleg met alle partijen eerder gestopt worden.

○ **Op het onderwerp betrekking hebbende landelijke effectmetingen**

Uit de evaluatie van Kantar Public van Boekstart blijkt dat 61% van alle Nederlandse ouders bekend is met het Boekstartkoffertje. Onder ouders met een lage sociaaleconomische status (SES) ligt de bekendheid iets lager dan onder ouders met een gemiddelde van hoge SES, namelijk op 56%. Wanneer deze ouders bekend zijn met het koffertje, halen zij dit echter bijna net zo vaak op als de overige ouders, namelijk in 7 van de 10 gevallen.¹²

➤ **Kwantitatief:**

○ **Aantal deelnemers activiteiten**

Producten:	Opdrachtgever/ partner	Frequentie/aantal	
VoorleesExpress 0 – 2,5 jaar	Gemeente Doetinchem	20 gezinnen, 20 weken, 1 uur per week	Doetinchem: 12 gezinnen
Boekenpret	Gemeente Doetinchem	2 x per jaar in elke peutergroep van alle VVE-	Doetinchem:

¹²

<http://boekstartpro.nl/nieuws/item/7000/1619/Tien%20jaar%20BoekStartkoffertje:%20een%20groeidend%20succes>

2,5 – 4 jaar voor VVE-kinderopvang		kinderopvang-locaties	46 introducties op 9 VVE locaties (per groep ca. 14 peuters)
Boekenpret 2,5 – 4 jaar	Humanitas, Peuterwijs, Spelenderwijs (IJsselgraaf), Markant, Twinkel, Avonturijn	2x per schoolseizoen in elke peutergroep	Doetinchem: 75 Boekenpret-introducties op 20 locaties
Cursus interactief voorlezen 0 – 4 jaar (gericht op pedagogisch medewerkers in de kinderopvang)	Koepels kinder- en peuteropvang (o.a. Markant en Humanitas)	2 dagdelen	Doetinchem: Deelname 18 pedagogisch medewerkers van 5 locaties Bronckhorst: 15 pedagogisch medewerkers van 4 locaties
Jaarprogramma met activiteiten kinder- en peuteropvang via Bibliowijzergelderland.nl	Kinder- en peuteropvang-locaties	Gehele jaar door activiteiten	Via bibliowijzer gelderland.nl zijn 13 projecten aangevraagd inclusief een introductie les door een leesconsulent
Boekstart voor Baby's	Gemeente, jeugd-gezondheidszorg	Voor elke baby vanaf 3 maanden	Doetinchem: 228 Bronckhorst: 79 (zie toelichting hieronder) Doesburg: 22
Boekstart in de kinderopvang	Kinderopvang en overheid: Kunst van Lezen	Ieder jaar 2 nieuwe locaties	Bronckhorst: 2 nieuwe locaties
Boekstart baby- en ouder-bijeenkomsten	Alle gemeenten en JGZ (bibliotheek, JGZ en gemeenten hebben de overeenkomst Boekstart ondertekend)	Maandelijks en 2 x per jaar in IKC Timpaan	't Brewinc 13 bijeenkomsten met gemiddeld 24 kinderen en 23 volwassenen Timpaan: 2 bijeenkomsten Bronckhorst: 11 bijeenkomsten met gemiddeld 9 kinderen en 10 volwassenen Doesburg: 11 bijeenkomsten gemiddeld 8 kinderen en 7 volwassenen
Opleiding tot voorlees coördinator in de kinderopvang	Koepels kinder-en peuteropvang (o.a. Markant, Humanitas)	3 dagdelen + jaarlijkse bijscholing	12 pedagogisch medewerkers van 8 kinderopvang locaties

			Bronckhorst: 4 pedagogisch medewerkers van 3 locaties
Nationale Voorleesdagen	Activiteit in de bibliotheek	Jaarlijks	22 kleutergroepen en 3 peutergroepen hebben een bezoek gebracht aan de Bibliotheek Doetinchem in het kader van het prentenboek van het jaar "Kleine Walvis"
Peuterpower	Gemeente, Gruitpoort	1 x per jaar	Deelname door 16 locaties met 35 peutergroepen

3.2. Ouder dan 18 jaar

Maatschappelijk effect:

Deelnemers aan programma's die de bibliotheek in samenwerking met andere spelers in het sociaal domein organiseert, leren beter lezen, schrijven, en spreken. Ze boeken verbeteringen in hun kennis en vaardigheden, ervaren een toename in hun zelfvertrouwen, doen nieuwe sociale contacten op, kunnen beter informatie vinden en zijn beter in staat om praktische zaken te regelen zoals het maken van een afspraak met huisarts of het vinden van werk.

Producten:	Opdrachtgever/partner	Frequentie/aantal
Taal voor het Leven (doelgroep volwassenen)		
Activiteiten binnen Taalhuis en Taalpunten: Leesclubs Taalmaatjes	Ondertekenaars convenant Bondgenootschap Geletterdheid; kernpartners: Gemeente, Graafschap College, Buurtplein B.V.	wekelijks
Week van de alfabetisering (diverse activiteiten)	Ondertekenaars convenant Bondgenootschap Geletterdheid; kernpartners: Gemeente, Graafschap College, Buurtplein B.V.	jaarlijks

Indicatoren

➤ Kwalitatief:

○ Effectmeting basisvaardigheden (deelname landelijk onderzoeksplatform)

Tijdens het schrijven van deze rapportage waren nog geen resultaten van de landelijke effectmeting 2017 bekend.

Taalvaardigheden:

Tijdens het opstellen van de aansturingsstructuur stonden de Taalhuisactiviteiten nog in de kinderschoenen. Het Taalhuis is een samenwerkingsverband van het ROC, welzijnsorganisaties en sociale teams (vertegenwoordigd door Buurtplein B.V.) en de gezamenlijke bibliotheken in de Achterhoek. De Taalhuizen worden geadviseerd en bijgestaan door de Stichting Lezen & Schrijven. Het Taalhuis biedt vanuit de bibliotheken non-formeel onderwijs in een veilige leeromgeving. Het formele aanbod van het Taalhuis wordt aangeboden door het ROC. In Doesburg worden wel activiteiten ontplooid voor laaggeletterden, maar formeel maakt Doesburg geen deel uit van het Taalhuis Achterhoek, omdat Doesburg hiervoor geen (WEB-)gelden beschikbaar heeft gesteld.

In ieder deel van de Achterhoek is een docent vanuit het Graafschap College gestationeerd om van iedere hulpvrager de leervraag en het taalniveau te bepalen. De bibliotheek traint, in samenwerking met de Stichting Lezen en Schrijven, vrijwilligers. Elke taalvrijwilliger heeft de basistraining Taal voor het Leven gevolgd en is daarmee een gecertificeerde Taalvrijwilliger. Per jaar worden er zes intervisiebijeenkomsten georganiseerd waar de Taalvrijwilliger ervaringen uit kan wisselen en waarin aandacht besteed wordt aan een onderwerp behorend bij een taaldomein (een soort opfriscursus om de kennis die in de basistraining is opgedaan actueel te houden).

Het door de docent ingevulde intakeformulier biedt de Taalvrijwilliger handvatten om met de deelnemer aan de slag te gaan. De Taalvrijwilliger werkt met elke deelnemer aan een persoonlijke leervraag op het niveau van de deelnemer. Er is per deelnemer een volgsysteem. De Taalhuisdocent houdt de voortgang per deelnemer bij.

Een traject duurt steeds 3 maanden, na 3 maanden wordt bepaald wat de voortgang is van de deelnemer en in hoeverre zijn leervraag nog relevant is of bijgesteld dient te worden. De Taalhuisdocent/-specialist en Taalvrijwilliger bepalen samen of het traject is afgerond of dat het traject met 3 maanden wordt verlengd. Na 3 maanden vindt weer een evaluatie plaats. Een traject duurt (in principe) maximaal 1 jaar.

Digitale vaardigheden

Wij sluiten aan op de effectmeting Digitale vaardigheden die landelijk wordt uitgevoerd door Next Value Research. De schriftelijke vragenlijst vindt u op de website <https://survey.nextvalue.nl>.

○ Variatie van cursussen, workshops en evenementen (opsomming productaanbod)

Producten:	Opdrachtgever/partner	Frequentie/aantal
Bezoek statushouders	Gemeente Bronckhorst	12 statushouders bezochten de bibliotheek in Zelhem
Café Taboe Laaggeletterdheid	FNV	Eenmalig in Hengelo (30 deelnemers)
Week van de alfabetisering Taallunch	Lokaal taalakkoord gemeente Doetinchem (met 14 partners, bijvoorbeeld de Stadskamer, het loket	

	schuldhulpverlening, Laborijn, Buurtplein B.V., de voedselbank, het Platform Armoedebestrijding Doetinchem, etc.)	
Lees- praatgroepen		Tweemaal per week
Individuele activiteiten	Deelnemer en Taalvrijwilliger	Wekelijks
Kleine groepen gericht op gemeenschappelijke leervraag	Meerdere deelnemer begeleid door één Taalvrijwilliger	Wekelijks
Pilot-project voor NT2-ers BOOM Training om taalvaardigheden te vergroten, gericht op het inburgeringsexamen	Graafschap College Samen Doetinchem	10 deelnemers volgen wekelijks een les van twee uur gedurende een kwartaal
Taalcafé Doesburg Wekelijks staat een ander thema centraal tijdens dit inloopcafé	Buurtacademie	Wekelijks komen gemiddeld tussen de 5 en de 12 deelnemers

➤ **Kwantitatief:**

○ **Aantal deelnemers Taalhuis**

In Doetinchem zijn in 2017 vijftig nieuwe deelnemers geregistreerd. Vanuit Bronckhorst is de aanloop nog niet op gang gekomen. Dit heeft te maken met het feit dat in Doetinchem zowel door het UWV en vanuit Buurtplein B.V. mensen worden verwezen. Dat gebeurt nog niet vanuit de sociale gebiedsteams in Bronckhorst. Wij gaan dit in 2018 stimuleren door in Hengelo een Taalhuis te openen. In Doesburg wordt geen telling bijgehouden.

○ **Aantal vrijwilligers Taalhuis**

In Doetinchem zijn dertig Taalvrijwilligers actief. Vanuit Bronckhorst zijn zeven vrijwilligers geschoold. Omdat er in deze gemeente nog geen vraag is naar de begeleiding van mensen die hulp nodig hebben, zijn deze vrijwilligers voorlopig alleen in Doetinchem actief.
Vanuit Doesburg hebben wij in Doetinchem twaalf Taalvrijwilligers kunnen opleiden en zijn zes Taalvrijwilligers actief, maar nog niet gecertificeerd.

4. Bevordering digitale basisvaardigheden

In samenwerking met haar ketenpartners in het sociale domein biedt de bibliotheek scholingsmogelijkheden in digitale vaardigheden aan.

Maatschappelijk effect:

Deelnemers kunnen bewust, vaardig, kritisch en veilig omgaan met (nieuwe) digitale media en hun toepassingen. Dit leidt tot dezelfde verbeteringen in hun dagelijks leven als genoemd bij B 3.3.

Producten volwassenen:	Opdrachtgever/partner	Frequentie/aantal
Klik en Tik	UWV	Doorlopend
Werken met de e-overheid	UWV	Naar behoefte
Veilig en vertrouwd online, orde op de PC, Windows 10 en inloopsprekuren bij SSO	Bibliotheek West-Achterhoek is in Doetinchem Leercentrum SeniorWeb	Wekelijks
Tabletcursussen 55+	Ipad4Senior, Kruiswerk-Achterhoek in Bronckhorst en Doesburg	Naar behoefte
Week van de Mediawijsheid		Jaarlijks
Digihulpcafé	In alle vestigingen	Wekelijks

Indicatoren

➤ Kwalitatief:

○ Effectmeting basisvaardigheden

Tijdens het schrijven van deze rapportage waren nog geen resultaten van de landelijke effectmeting 2017 bekend.

➤ Kwantitatief:

○ Aantal deelnemers digitale basiscursussen

Producten:	Opdrachtgever/partner	Frequentie/aantal
Klik en Tik Een mediacoach van de bibliotheek geeft ondersteund door twee vrijwilligers deze cursus digitale basisvaardigheden.	Valt onder het Taalhuis Achterhoek	In totaal zijn 9 cursussen gegeven met gemiddeld 8 – 10 deelnemers per cursus. De extra cursus in Doesburg trok 12 deelnemers
Klik en Tik voor NT2-ers Deze cursus is bedoeld voor mensen die hun taalvaardigheden willen vergroten door middel van het vergroten/versterken van hun digitale vaardigheden.	Valt onder Taalhuis Achterhoek	Twee cursussen van een half jaar met in totaal 20 deelnemers
Digisterker / werken met de e-overheid	Valt onder Taalhuis Achterhoek	Vier cursussen met in totaal 41 deelnemers
Digihulp spreekuren	Wekelijks in iedere bibliotheekvestiging	Bezoekers: Doetinchem: 80 Doesburg: 20 Bronckhorst: 30
Workshop belastingaangifte	Belastingdienst	Doetinchem: 10

